УДК 811.161.2’38 (072)

Кучеренко О.Ф.
доцент кафедри гуманітарних та фундаментальних юридичних дисциплін
Харківського економіко-правового університету,
кандидат філологічних наук

ДЕЯКІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЮРИДИЧНОЇ ЛІНГВІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Загальновідомо, що юридична галузь знань у сучасному світі вкрай необхідна. ЇЇ розвиток, удосконалення та функціювання здійснюється завдяки усному та писемному мовному спілкуванню.

При цьому варто звернути увагу на те, що сучасна юридична лінгвістична компетенція визначається передовсім усебічним нормативним використанням державної мови в українському юридичному просторі, тобто нагальною потребою застосування саме літературної української мови, якою створюються та продукуються сучасні юридичні тексти відповідного спрямування.

Зважаючи на надзвичайно активні процеси глобалізації у сучасному світі, які не оминають і юридичну галузь людської діяльності, слід говорити і про постійну взаємодію та вплив систем різних мов на формування української юридичної лінгвістичної компетенції (щонайперше зрушення та взаємодія відчутно позначаються на рівні лексичної мовної системи, на рівні стилістичних мовних особливостей, обізнаності у використанні мовного та мовленнєвого етикету, як національного, так і міжнародного).

Забезпечує усебічну та багаторівневу комунікацію (а значить і юридичну мовну компетенцію) фахівців згаданої сфери людської діяльності юридична лінгвістика, яка зараз в сучасному світі надзвичайно активно та усебічно розвивається, бо відбиває нагальні суспільні потреби.

Вивченню вкрай актуальних лінгвістичних особливостей мови права (історії розвитку юридичних лінгвостилістичних досліджень та сучасного стану юридичної техніки текстової

продукції) присвятили й присвячують свої наукові роботи багато українських та зарубіжних лінгвістів [1, 3, 4, 5]. Як уважають фахівці, саме законодавчу стилістику започаткував А.А. Ушаков, який достатньо точно запропонував назвати її законографією, передовсім акцентуючи увагу на сутнісних мовних стилістичних особливостях, характерних саме для правових текстів [6, 206]. Науковці, філологи продовжують досліджувати закони законодавчої лінгвістичної компетенції.

Сучасна юридична лінгвостилістика постає найрізноманітнішою, зважаючи на текстове усне та писемне оформлення, тобто має достатньо багатоаспектні певні функціональні різновиди, які потребують глибокого вивчення, системного аналізу та практичного застосування фахівцями.

Юридична лінгвістика або мова права розглядається нами як значуща складова загальнолітературної української мови, проте вона визначена у своєму розвиткові багатьма специфічними чинниками, зумовленими особливостями саме юридичної компетенції у широкому розумінні цього терміна.

Термін "мова права" розуміємо як систему в системі. Мова права – це активна поліфункціональна практично затребувана складова частина єдиної системи загальнолітературної української мови.

З одного боку, вона являє собою вже історично сформовану чітко обмежену багаторівневу систему спеціальних мовних засобів, що відбивають її лексичні, граматичні, синтаксичні й стилістичні закономірності, оскільки вона сформувалася як система суворих певних логічних та понятійних зв'язків, оскільки вона визначена стилістично, тематично, термінологічно диференційована.

А з іншого боку, така достатньо специфічна мовна система, як мова права (варто її назвати підсистемою), постає як відкрита, динамічна і надзвичайно рухлива. Динамізм юридичної української лінгвістики спричинюється повсякчасним оновленням сучасних мовних систем, які обслуговують юридичну галузь діяльності (наприклад, української юридичної термінологічної системи, де відбуваються постійні зміни відповідно до розвитку українського та міжнародного права).

Головною умовою розвитку системи мови права на різних етапах, як на нашу думку, і виявляється обов'язкова відповідність мовним нормам системи загальнолітературної української мови на

певному історичному етапі розвитку та функціювання із урахуванням стилістичних засобів та прийомів відповідно до усталених правових етикетних формул та культури ділового спілкування.

Підсумовуючи зазначимо, що опанування законами розвитку та застосування сучасної української юридичної лінгвістичної компетенції надзвичайно важливо для успішного подальшого розвитку юридичної сфери діяльності у нашій державі. Її науково-теоретичні та практичні завдання повинні вирішуватися комплексно, доповнюючи, збагачуючи та розвиваючи одне одного.

Література:

1.Арутюнова Н. Д. Аспекты семантических исследований: учеб. пособие / Н. Д. Арутюнова, А. А. Уфимцева.– М .: Наука, 1980.– 335 с.

2.Брандес М. П. Стилистический анализ / М. П. Брандес.– М.: Высшая школа, 1971.– 189 с.

3.Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистических исследований / И. Р. Гальперин.– М.: КомКнига, 2007.– 144 с.

4.Губаева Т. В. Словесность в юриспруденции как учебная дисциплина / Т. В. Губаева, В. П. Малков // Государство и право. – 1996. – № 12. – С.116-126.

5.Плещенко Т. П. Стилистика и культура речи / Т. П. Плещенко, Н. В. Федотова, Р .Г. Чечет. – Минск : НТООО “ТетраСистемс“, 2001.– 205 с.

6.Ушаков А. А. Очерки законодательной стилистики. Содержание, форма и проблемы законодательной стилистики : учеб. пособие. – Пермь, 1967.– 206 с.

7.Язык закона / под ред. А.С. Пиголкина. – М.: Юрид. лит., 1990.– 192 с.